

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

**Govor predsednice Republike Slovenije
Nataše Pirc Musar
na medverskem srečanju
Forum za dialog in mir na Balkanu**

Koper, 17. junij 2023

Velja govorjena beseda.

Spoštovana vaša eminenca, državni tajnik Svetega sedeža kardinal Pietro Parolin, spoštovani slovenski škofje, spoštovane ekscelence in drugi visoki gostje,

skrb za sočloveka in solidarnost sta neločljivo povezani z vsako vero, v vsakem okolju. Tudi in morda še posebej na Zahodnem Balkanu. Ta regija je tako odraz sožitja in strpnosti kot primer hudih trenj, vojn in nemirov. Tu se je začela prva svetovna vojna. Pričevanj o prelitih krvi ni mogoče prešteti. Iskreno je treba spregovoriti tudi o nekaterih posameznikih, nekdanjih politikih in generalih s tega območja, ki so jim bili dokazani hudi zločini proti človeštvu v času razpada nekdanje Jugoslavije. Zgodovina se ukvarja z njimi, toda zamere ostajajo. Še dandanes slišimo, kako ljudje različnih nacionalnosti in veroizpovedi živijo v miru – da pa se tu in tam najdejo taki, ki imajo v kletih spravljeno orožje – ker da 'človek nikoli ne ve, kdaj lahko pride prav'.

Zgodbe o konfliktih in vojnah na Zahodnem Balkanu pišejo tudi trenutke, ko so se ti politiki in generali udeleževali obredov v verskih institucijah, iskali podporo tudi pri verskih voditeljih in v veri sami. Vprašanje, kako doumeti njihovo prisotnost v verskih institucijah, ni retorično. Poslanstvo verske institucije je pomagati verniku v boljše življenje. Pomagati mu obdržati tisto, kar je sveto vsem nam, ne glede na naša prepričanja ali našo veroizpoved: dostojanstvo.

Zaradi akutne politične nestabilnosti Zahodnega Balkana, zaradi zločinov, ki so se dogajali v tej regiji na prehodu v 21. stoletje, zaradi zdrsov demokracije, ki smo jim

danes priča vsepovsod, čas za medversko srečanje ne bi mogel biti bolj primeren. Vprašanje, kako naprej, pa je bolj aktualno kot kdaj koli prej.

In res – kako naprej? V politiki veliko govorimo o evropski perspektivi Zahodnega Balkana. To je seveda le prvi korak, ki pa še zdaleč ni oziroma ne sme biti floskula. Ko govorimo o 'evropski perspektivi' Zahodnega Balkana, mora to pomeniti, da si iskreno želimo, da Zahodni Balkan postane del Evropske unije. Tudi tamkajšnji prebivalci in prebivalke morajo to začutiti – da so zaželeni in da si tega seveda tudi sami želijo. Sama si tega zelo želim. Kot si tudi želim, da voditelji teh držav spoznajo, da bodo močnejši, če bodo del evropske integracije in da se je zato kdaj čemu treba tudi odreči. Vsaka kandidatka, tudi Slovenija, je bila na taki preizkušnji. Dejstvo, da smo pri približevanju Evropski uniji morali skleniti določene kompromise, se nam je mnogotero poplačalo. Danes je Slovenija v vseh ozirih neprimerno bogatejša kot takrat, ko ni bila članica.

Dvom v sklepanje kompromisov in strah pred izgubo privilegijev v primeru članstva v Evropski uniji ima lahko katastrofalne posledice. Ne za tiste, ki dvomijo in jih je strah – ti bodo svojo moč in privilegije ohranili. Skrbi me za tiste, ki želijo napredek in uresničitev svojih kariernih sanj. Njihovo sporočilo je vidno v statistikah. Stotisoči mladih se pospešeno selijo iz praktično vseh delov Zahodnega Balkana. Prazne hiše so sestavni del zahodno-balkanske krajine. Zgodba učitelja iz ene teh držav, ki je žalostno pripomnil, da mnogih otrok, ki se igrajo po mestu, ne bo učil, saj se starši pospešeno učijo nemščine zato, da odidejo, je le ena izmed mnogih, ki se pišejo v tej regiji.

Pa teh žalostnih zgodb ne bi bilo treba. O Zahodnem Balkanu se v javnem diskurzu v glavnem govori kot o problemu, manj pa kot o regiji priložnosti. Ne slišim veliko o naravnih danostih Zahodnega Balkana. O čudovitih rekah, kanjonih. O prijaznih ljudeh, ki slučajnim popotnikom na široko odprejo svoja vrata. O izvrstni kulinariki. O nedotaknjeni naravi, oazi sredi Evrope, ki jo pustošijo podnebne spremembe. Nenazadnje o sožitju, sobivanju in medsebojnem sprejemanju ljudi, ki se sicer razlikujejo po svoji etnični, jezikovni ali verski identiteti.

Želim si Zahodnega Balkana, kjer prevladujejo take lepe, človeške zgodbe. In tu lahko vi, spoštovani gostje, naredite ogromno. Medverski dialog pomeni sodelovanje – sodelovanje na področjih, ki so skupna vsem – za dobro vseh. In teh področij je kar nekaj. Kot sem že rekla, odseljivanje mladih je zagotovo problematika, ki zadeva celotno regijo. Enako velja za podnebne spremembe. S prebivalci se je o teh grožnjah regiji in celotnemu človeštvu treba pogovarjati in jih izobraževati. Več kot je teh pogovorov, več kot je nenazadnje skupnih projektov, ki naslavlajo ta vprašanja, manj bo nestrpnosti, več bo razumevanja o tem, da je pot naprej mir, ne konflikt, da mora to pot usmerjati moč argumenta in ne argument moči.

Spoštovani,

Zavedam se, da so pred vami še mnogi izzivi, pogosto tudi zelo veliki. Delitve in izključevanje, tudi na verski osnovi, so še vedno prisotni. Mesta, vasi, celo šole in bolnišnice so razdeljeni. V krajih, kjer je prisoten, koncept dveh šol pod eno streho jemljejo dobesedno – pripadniki različnih etničnih skupnosti v šolo hodijo ločeno, se praktično ne srečujejo. Ali pa jih delijo razdeljeni učni programi, ki so usmerjeni ne na celotno raznoliko družbo, ampak se osredotočajo na zgolj eno narodno skupnost, en jezik in eno veroizpoved. To ni Evropa, ki si jo želimo.

Če kdo, potem vi lahko naredite velik, celo odločilen korak v smer sodelovanja, medsebojnega razumevanja, odprave delitev, sprejemanja drugačnosti in raznolikosti kot sestavnega dela naših družb in razumevanja vključujoče vizije prihodnosti.

Strinjamo se, da je Bog en sam, njegovo prvo sporočilo pa je sporočilo miru. Vaše in naše poslanstvo je, da zagotovimo pogoje, v katerem bo mogoče ne samo živeti v miru, ampak živeti v varnem okolju, ki bo omogočal napredek. Ki se ne bo ukvarjal zgolj s preteklostjo, ampak bo omogočil pogoje, v katerih se bo mogoče soočiti z dejanskimi izzivi sodobnega časa. Med njimi je daleč na prvem mestu tehnološki napredek – tudi zato, ker če se znajde v nepravih rokah, ima lahko za posameznike, za skupnosti in za celotno regijo pogubne posledice. Ne smemo pozabiti: grozote na Zahodnem Balkanu v devetdesetih letih so bile predvsem posledica dezinformacij. Danes je te dezinformacije bistveno lažje širiti, kot je bilo to mogoče pred tremi desetletji. Iskren, zaupanja vreden pogovor z vsakim, vernim ali nevernim, v vašem okolju je najboljše orodje za preprečitev tega škodljivega, potencialno smrtonosnega virusa, ki se tako zlahka širi po medijih in družbenih omrežjih. Vsi voditelji imamo posebej odgovorno vlogo – tudi vi ste poklicani, da pomagate celotni regiji, da se usmeri na pot odpuščanja, sprejemanja raznolikosti in vključujoče prihodnosti.

Iskrena hvala za povabilo na to pomembno srečanje. Verjamem, da bomo iz njega vsi skupaj odšli še bolj odločeni, da si Zahodni Balkan zasluži biti dejansko središče Evrope v vsakem pogledu. Materialnem in nematerialnem. Do tja je še dolga pot. A trmasti kot smo v teh naših krajih, verjamem, da jo znamo prehoditi skupaj. Skupaj z vami in vsak zase, a z mislijo na celotno družbo, na celotno regijo Zahodnega Balkana. Le skupaj bomo zmogli, na temelju sprejemanja raznolikosti, ne le strpnosti, s kulturo dialoga in v duhu priznavanja preteklih napak in odpuščanja, premagati spono preteklosti in sedanosti. Zmogli bomo pogledati naprej in ustvariti vse pogoje za mir, za dostojanstvo vseh, za vključevanje vseh, tudi najbolj marginaliziranih in ranljivih, za vračanje tistih, ki so morali oditi ... Za Zahodni Balkan, ki ga vsi želimo.

Hvala vam.